

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Suomen Keskinäinen Potilasvakuutusyhtiö pitää kannatettavina kaikkia toimia, joilla voidaan edistää julkisen talouden kestävyyttä ja tuottavuutta.

Hallituksen esitys ei tule saavuttamaan tavoitteita säästöistä. Olemme tietääksemme ainoa hankintalain soveltamisalassa oleva finanssialan toimija, ja näkökulmastamme esitys aiheuttaa vain kuluja ja toimivien yhteistyösopimusten purkamista. Esimerkiksi palveluntarjoajien kilpailutus vakuutusjärjestelmän osalta osoitti prosessin toimivan neuvottelumenettelynä jo nykyisellään.

Verrattain pienenä yhtiönä järjestelmäuniversumi on yksinkertainen ja isojen toimijoiden tarjoukset eivät olleet alkuunkaan kilpailukykyisiä hinnoiltaan.

Hallitusohjelman ja työryhmämietinnön mukaan ”lainsäädäntö kirjoitetaan tavalla, joka mahdollistaa jatkossakin kuntien ja hyvinvointialueiden tehtävien järjestämisen yhtiömuodossa silloin, kun se ei vääristä kilpailua, sekä tavalla, joka turvaa huoltovarmuuden, potilasturvallisuuden, kielelliset oikeudet tai muun vastaavan painavan julkisen intressin.” Nämä kirjaukset eivät toteudu nyt esitetyillä hankintalain muutoksilla. Lainsäädäntöä ei ole kirjoitettu tavalla, joka turvaa huoltovarmuuden, potilasturvallisuuden ja julkisen intressin/yleisen edun ja mahdollistaa kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyön. Esitetty antaa lisäksi virheellisen mielikuvan siitä, että sidosyksikköyhteistyö jo lähtökohtaisesti vääristäisi kilpailua.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa

ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

Markkinakartoituksen käyttöä on hyvä lisätä, sillä se edistää hankinnan huolellista valmistelua. Markkinakartoituksen lisääminen on myös hankintalain hengen mukaista ja tukee hankintayksiköille hankintalaissa asetettua tavoitetta hankintatoimintansa järjestämisestä siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti. Kannatamme markkinakartoituksen tuomista pakolliseksi osaksi yli 10 miljoonan euron arvoisten hankintojen hankintamenettelyä työryhmämietinnössä esitetyn mukaisesti.

Lisäksi kannatamme kirjausta, jonka mukaan huolellisella markkinakartoituksella voisi vapautua uudelleenkilpailuttamisen veloitteesta yhden tarjouksen tilanteessa. Kirjaus tämänhetkisessä muodossaan jättää kuitenkin tulkinnan varaa ja sitä olisi hyvä täsmentää.

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

-

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

-

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Vähimmäisomistusta koskeva vaatimus ei näyttäisi perustuvan mihinkään tieteelliseen tai taloudelliseen tutkimukseen tai analyysiin. Se ei yksin riitä yhtiöoikeudelliseen määräysvaltaan tai omistusyhteyksyrityksen statukseen. Näkemyksemme mukaan ei ole hyvää lainvalmistelua ottaa hankintalakiin kansallista lisäsääntelyä perustelemattomalla prosenttiosuudella.

Omistusosuudella ei ole hankintalain, EU:n hankintadirektiivin eikä myöskään oikeuskäytännön mukaan välitöntä merkitystä sidosyksikköaseman kannalta, vaan keskeistä on nimenomaisesti riittävän määräysvallan olemassaolo, joka puolestaan EU:n oikeuskäytännön mukaan punnitaan tapauskohtaisen kokonaisarvion perusteella. Huomautamme myös, ettei vastaavaa vaatimusta ole asetettu missään muussa EU-valtiossa.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

Ehdotettu 10 %:n vähimmäisomistusta koskeva vaatimus aiheuttaa merkittäviä ongelmia sellaisille täysin lainmukaisille ja omistajiensa selkeässä määräysvallassa oleville sidosyksiköille, joissa on

enemmän kuin kymmenen osakasta ja käytännössä myös omistus pohjaltaan tätä pienemmille, sillä pienosakkailla on hyvin usein alle kymmenen prosentin omistusosuus. Tällaisia sidosyksiköitä jouduttaisiin purkamaan ilman riittävää perustetta tai järjestämään muutoin uudestaan.

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

Yhtiölle aiheutuisi usean toimijan kanssa vuosia rakennetun yhteistyön purkaminen ja uuden käynnistäminen päällekkäisine kustannuksineen.

Edunvalvontajärjestö Kustoksen taloudelliset arviot 3–5 mrd:n muutokustannuksista ja suurista korotuksista jatkuviin palveluihin vaikuttavat parhaiten perusteilulta ja kokemuksemme mukaan jatkuvien palvelujen kustannukset tulevat meidänkin osaltamme nousemaan merkittävästi.

On myös havaittavissa, ettei edes finanssialan yritys saa aina useampaa kuin yhtä tarjousta kapean sektorin erityisosaamista vaativiin asiantuntijatehtäviin.

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

Yhtiön omistus pohja ei vaadi muutosta, mutta palveluntarjoajia kilpailutetaan useita sääntelyn niin edellyttäessä.

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

Yhtiö ei ole pystynyt tunnistamaan yhtään positiivista vaikutusta esitetulle lainsäädännölle.

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Vakuutusyhtiötä koskevan pakottavan sääntelyn (Solvenssi II, DORA jne.) edellyttämien jatkuvuus- ja exit-suunnitelmien aikajana toimittajien vaihtamiselle on yli kaksi (2) vuotta, joten esitetyt siirtymäajat eivät ole mielestämme riittävät. Muutoksiin tarvittaisiin vähintään 3–4 vuotta.

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

Vakuutusyhtiöitä koskevat lainsäädännöstä johtuvat pitkät irtisanomis- ja päättymisavustusvelvollisuusajat. Yhtiö joutuisi kilpailuttamaan esimerkiksi tietohallintopalvelut, mikä aiheuttaisi merkittävää lisätyötä ja vaatisi riittävän pitkän siirtymäajan.

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

-

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

-

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

Mahdollisesta rikollisesta taustasta tietäminen etukäteen on varmasti yleisen edun mukainen, riskiarvioissa huomioitava asia. Loppuasiakkaan on hyvä olla vähintään tietoinen palveluntuottajan mahdollisesta rikostaustasta.

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

Muut huomiot

-

Kolkka Antti
Suomen Keskinäinen Potilasvakuutusyhtiö